

KONFERENCIA

CESTY K UKONČOVANIU

BEZDOMOVECTVA

BRATISLAVA, 6. a 7. jún 2019

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Podkladový materiál koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovectva v SR

krok na ceste k ukončovaniu bezdomovectva

Darina Ondrušová

Inštitút pre Výskum práce a rodiny (IVPR)

Vznik podkladového materiálu

- Požiadavka MVO, adresovaná MPSVR na systematické riešenie bezdomovectva a vznik koncepčného materiálu na národnej úrovni (február 2017)
- Príprava podkladového materiálu (PM) – IVPR v spolupráci s o. z. Proti prúdu a Depaul Slovensko, n. o.
- Konzultácia PM s MPSVR SR, MDV SR, MS SR
- Nad rámec PM samostatný dokument „Návrh niektorých opatrení smerujúcich k ukončovaniu bezdomovectva v SR“

Východiská podkladového materiálu

(viac o východiskách v kapitole 2 podkladového materiálu)

- Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
- Európsky pilier sociálnych práv (2017)
- Správy v rámci Európskeho semestra (Ročný prieskum rastu 2018)
- **Národná rámcová stratégia podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe**
- **Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2020**
- **Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015– 2020**
- **Národná stratégia zamestnanosti Slovenskej republiky do roku 2020**
- **Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020**
- Súvisiaca legislatíva
- Zahraničná aj domáca odborná literatúra

Ukončovanie bezdomovectva ako hlavný cieľ – prečo

a čo to znamená

(viac v časti 3.1 PM)

- K strate domova spravidla vedie kombinácia viacerých príčin štrukturálnej aj individuálnej povahy = potreba komplexného modelu prevencie a riešenia bezdomovectva (spolupráca a koordinácia všetkých relevantných aktérov)
- Komplexný model prevencie a riešenia bezdomovectva = ucelený súbor opatrení v rôznych sektorových oblastiach, ktoré vedú k ukončovaniu bezdomovectva
- FEANTSA (2010) Ending Homelessness: A Handbook for Policy Makers – od manažmentu/riešenia k ukončovaniu bezdomovectva, príklady národných koncepcií založených na ukončovaní bezdomovectva z rôznych európskych krajín
- Dostupné na: https://www.feantsa.org/download/feantsa_handbook_en_final-2-15169925525089897430.pdf

Z vašich odpovedí: „Čo si predstavujete pod pojmom "ukončovanie bezdomovectva"?"

69 odpovedí:

- **Bývanie** - že osoby, ktoré doteraz nemali domov, teda bezdomova, budú mať domov, v podobe adekvátneho bývania 13x
- **Komplexná systematická podpora**, spolupráca, sprevádzanie - dostupné a dôstojné bývanie, práca s primeranou mzdou
- **Prístup k službám a iným aktivitám** (voľnočasovým, vzdelávacím), destigmatizácia, inklúzia, integrácia 9x
- **Možnosť klientov posúvať ďalej** - záchytné centrá, nocľahárne, útulky 2x
- **Vytváranie podmienok na uspokojovanie** základných životných potrieb
- **Ukončenie závislosti na pomoci sociálnych služieb**
- **Hľadanie príčin bezdomovectva** a ich odstraňovanie – dlhodobý proces 4x
- **Začlenenie ľudí bez domova do väčšinovej spoločnosti**, znova spoznanie ľudskej dôstojnosti, budovanie vzťahov - pre každého človeka bez domova to môže byť niečo iné 3x
- **Postupné znižovanie počtu ľudí bez domova** 3x
- Nikdy sa neskončí 2x

Ukončovanie bezdomovectva podľa PM – návrh strategických cieľov koncepcie

(viac v kapitole 12 podkladového materiálu)

- Ukončenie pouličného bezdomovectva, t. j. zabezpečenie prístupu k 24-hodinovému ubytovaniu tak, aby žiadny človek bez domova nemusel prespávať na ulici, alebo využívať služby nocľahárne dlhodobo
- Ukončenie bezdomovectva x tisíc ľudí bez domova využívajúcich sociálne služby krízovej intervencie zabezpečením udržateľného nájomného bývania, resp. nájomného bývania s podporou
- Vytvorenie inštitucionálneho rámca pre koordináciu a monitoring politik z hľadiska ukončovania a prevencie bezdomovectva na národnej úrovni
- Posilnenie ochrany práv a podpory sociálneho začleňovania ľudí bez domova zavedením situácie bezdomovectva a ohrozenia stratou bývania do legislatívnych predpisov a koncepčných dokumentov, ktoré upravujú oblasti relevantné pre ukončovanie bezdomovectva resp. čiastkových situácií, ako napr. bez prístrešia (v zmysle ETHOS typológie bezdomovectva a vylúčenia z bývania)

Oblasti ukončovania bezdomovectva podľa PM

- Pomoc v krízových situáciách prostredníctvom vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie bezprostredne po strate domova
- Ochrana práv a podpora participácie ĽBD v miestnych komunitách
- Zdravotná starostlivosť (vrátane intenzívnej podpory ĽBD s potrebou komplexnej pomoci)
- Prístup k cenovo dostupnému bývaní a k cenovo dostupnému bývaní s podporou
- Pracovné začlenenie a hmotné zabezpečenie
- Prevencia straty bývania, vrátane prevencie bezdomovectva po prepustení z inštitucionálneho prostredia (ako napr. centrá pre deti a rodiny, zariadenia na výkon trestu odňatia slobody)
- Spolupráca aktérov, zvyšovanie povedomia, výskum, monitoring a evaluácia plnenia opatrení koncepcie

Z vašich odpovedí:

„Ktorý problém by mala podľa Vás Národná koncepcia prevencie a riešenia bezdomovectva určite riešiť?“

- Dostupnosť nájomného bývania, housing-first, prestupné bývanie
- Integrovaná zdravotná a sociálna starostlivosť
- Prístup k zdravotnej starostlivosti, ak má klient dlhy
- Nájsť mechanizmus ako zachytiť bežných ľudí v krízovej situácii, prevencia bezdomovectva
- Oddĺženie a následná zamestnanosť klienta v spojitosti hľadania vhodného ubytovania
- Rozšírenie ponuky nízkoprahových služieb, poskytovanie služieb pre občanov bez prístrešia vo vyššom veku a s nízkym príjmom, pre ľudí závislých na drogách a mladých ľudí bez domova
- Financovanie sociálnych služieb - náklady vyvolané štátom rastú oveľa rýchlejšie ako príspevky štátu, ktoré skoro 20 rokov stagnujú
- Ukončovanie bezdomovectva
- Systémové nastavenie riešenia danej problematiky, sieťovanie – ako podchytiť iniciatívy po celom Slovensku

Podkladový materiál o prístupe ľudí bez domova k cenovo dostupnému bývaniu a bývaniu s podporou

Výzvy:

- **Súčasná legislatívne vymedzenie sociálneho bývania**
(chýbajúca podpora prístupu pre zraniteľné skupiny)
- **Chýbajúca ponuka cenovo dostupného bývania**
(obecné nájomné bývanie v r. 2016 podľa EU SILC: SR = 1,6 % domácností, EÚ = 10,8 % domácností)
- **Chýbajúce programy bývania s podporou**
(housing-first a rapid re-housing)

Podkladový materiál o prístupe ľudí bez domova k cenovo dostupnému bývaniu a bývaniu s podporou

Ciele:

- **Úprava legislatívneho vymedzenia sociálneho bývania: vymedzením zraniteľných skupín oprávnených osôb pre poskytnutie sociálneho bývania vrátane skupiny osôb, ktorých príjem nedosahuje výšku životného minima a stanovením povinného podielu bytov podporených dotáciou MDV SR, ktorý bude vyčlenený pre tieto zraniteľné skupiny, špecifikáciou možných podporných služieb viažúcich sa k sociálnemu bývaniu**
- **Zvyšovanie fyzickej a cenovej dostupnosti nájomného bývania, osobitne pre ľudí v neistom a/alebo nevyhovujúcom bývaní a ľudí ohrozených stratou bývania**
- **Podpora zavádzania a udržateľnosti programov housing-first a rapid re-housing pre ľudí bez domova**

Vybrané opatrenia podľa dokumentu: „Návrh niektorých opatrení“

Novelizovať zákon o sociálnom bývaní, za účelom:

- Aby sa stanovil povinný podiel bytov obstaraných s využitím dotácie MDV SR, ktorý bude vyčlenený pre zraniteľné skupiny, pri dodržaní princípov desegregácie a degetoizácie, aby sa zaviedlo odstupňovanie maximálnej výšky dotácie na rozvoj bývania podľa cenovej úrovne nehnuteľností v danom regióne a cieľových skupín, pre ktoré sú byty podporené dotáciou určené, za účelom zvýšenia motivácie miest a obcí k rozširovaniu svojho bytového fondu
- V spolupráci štátnej správy, vybraných miest a obcí, príp. ich partnerstiev, neziskového sektora a ďalších relevantných aktérov pripraviť a realizovať pilotné projekty bývania s podporou (housing-first a rapid re-housing) pre ľudí bez domova, vrátane ľudí bez prístrešia a ľudí so závislosťami
- Pripraviť a realizovať pilotný projekt zameraný na podporu sociálnych agentúr nájomného bývania (metodicky aj finančne podporiť vznik agentúr, ktoré by nízkopríjmovým domácnostiam sprostredkovali nájomné bývanie predovšetkým na komerčnom trhu s bytmi)